

Штефан Т. Ю.

«Фінанси і кредит», 4 курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник — старший викладач Коновалова І. М.

МЕХАНІЗМ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІСКАЛЬНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ БЮДЖЕТОУТВОРЮЮЧИХ ПОДАТКІВ

На сучасному етапі економіка нашої країни знаходиться в умовах активних податкових трансформацій. Суттєвим кроком у цьому процесі було прийняття Податкового Кодексу України, який вніс корективи в податкове законодавство. Однак інноваційний процес продовжується і на сьогоднішньому етапі. Беззаперечно, дуже важливим є одне з нововведень 2014 р. — прийняття проекту закону про трансфертне ціноутворення.

Трансфертні ціни почали використовуватись за децентралізації управління в промислових фірмах США та Західної Європи в 20—30-ті рр. 20 сторіччя. Однією з перших запровадила даний тип цін американська автомобільна компанія General Motors. На сьогоднішній день законодавство щодо державного регулювання трансфертного ціноутворення існує в усіх країнах ОЕСР (33 країни) та ЄС (25 країн), торік жорсткі правила регулювання трансфертного ціноутворення були запроваджені в Російській Федерації.

Зазвичай на всі товари, роботи, послуги встановлюється звичайна ціна, яка, як правило, дорівнює ринковій ціні.

Звичайна ціна — ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено цим Кодексом. Якщо не доведено зворотне, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін.

Проте із введенням у дію трансфертного ціноутворення, звичайна ціна стала доповнюватись трансфертною. Така система визначення ціни товарів (робіт, послуг) застосовується не до всіх операцій суб'єктів господарювання, а лише до контрольованих. Перелік контрольованих операцій, при здійсненні яких звичайна ціна товарів (робіт, послуг) визначається із використанням методів трансфертного ціноутворення містить стаття 39 ПКУ.

Трансфертна ціна — ціна, яка встановлюється на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон.

Трансфертне ціноутворення — це процес визначення трансфертної ціни, сукупність економічних відносин, які виникають у процесі визначення трансфертної ціни на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон.

Тому можна зробити висновок, що ідея, яка втілюється за допомогою введення механізму трансфертного ціноутворення, є необхідною так причини:

1. застосування цього механізму створює значні бар'єри для відтоку значних обсягів грошей до офшорних зон;
2. трансфертна ціна замінює звичайну, тобто з її використанням можна змінювати базу оподаткування;
3. перелік контрольованих операцій чітко визначений, тому трансфертні ціни можуть встановлюватись тільки до деяких операцій, що забезпечує невторчання в ціноутворення тих, які не мають на меті просто виведення капіталу в «офшор».

Як можемо побачити з даних табл. 1, на даному етапі не відбулося суттєвих змін до тенденції зростання податкових надходжень. Але причиною цього є те, що Закон вступив у дію дуже недавно, тому ми поки що не можемо побачити явних результатів.

Таблиця 1

**ПОКАЗНИКИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ
ЗА 2012—2013 роки**

Показники	Факт 2012 рік, млн. гривень			Факт 2013 рік, млн. гривень			Темпи росту у порівнянні з відповідним періодом минулого року, у відсотках		
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Всього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Всього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Всього
Доходи	289 577,1	56 476,9	346 054,0	291 572,5	47 607,8	339 180,3	100,7	84,3	96,0
податок на прибуток підприємств	54 017,2	1 332,5	55 349,7	54 249,9	88,3	54 318,4	100,4	5,1	98,1
податок на додану вартість (збір)	182 942,2	1 639,5	184 581,7	180 789,4	947,4	181 716,9	98,8	51,5	98,3
відшкодування ПДВ	-45 959,0	0,0	-45 959,0	-53 447,6	0,0	-53 447,6	116,3	-	116,3
акцизний податок з вироблених в Україні підказних товарів (продукції)	23 329,4	4 088,5	27 417,9	24 056,1	2 306,5	26 362,6	103,1	56,4	96,2
плата за користування надрами*	12 456,8	0,0	12 456,8	13 020,2	0,0	13 020,2	104,5	-	104,5
ввізне мито	10 604,8	2 381,0	12 985,8	11 095,3	2 169,3	13 264,6	104,6	91,1	102,1
кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України "Про Національний банк України"	23 600,0	0,0	23 600,0	28 308,2	0,0	28 308,2	119,9	-	119,9
власні надходження бюджетних установ	0,0	24 701,2	24 701,2	0,0	28 985,3	28 985,3	-	117,3	117,3

Проблемами, які, можливо, не дозволили механізму трансфертного ціноутворення зчинити швидкий позитивний вплив на стан податкової системи України, можуть бути такі:

- Чітко не визначено процедуру укладання договорів про ціноутворення між великими платниками податків і податковими органами.

- Немає ефективного механізму контролю дотримання вимог законодавства із трансфертного ціноутворення. Те, що в Законі вимагається річна звітність про контрольовані операції, деякими сприймається так, що штрафи стягуються лише з тих, хто взагалі не подав цей звіт, а не з тих, хто подав його неповним або з певними невідповідностями.

- Нечіткість законодавства, яка проявилась, наприклад, у неточності щодо формулювання вимог до операцій з компаніями тих країн, у яких ставки податку на прибуток на 5 % менші. Оскільки це можна обчислити як 5 % від нашої ставки податку на прибуток. Проте це виправити легко, оскільки змінити треба лише термін «процент» на «процентний пункт».

Тож можемо побачити, що, хоч проблеми і існують, ведеться активна діяльність щодо їх виправлення.

Отже, механізм трансфертного ціноутворення є потужним методом підвищення фіскальної ефективності бюджетоутворюючих податків. Він може забезпечити досягнення значних результатів, як, наприклад, у Китаї чи в Індії, в яких правила трансфертного ціноутворення є дуже жорстокими. Проте вони й демонструють стійкі тенденції економічного зростання (середній щорічний приріст ВВП за останні 10 років — понад 10 % і 7 % відповідно), збільшення обсягів зовнішньої торгівлі, темпів нагромадження капіталу, це підтверджує, що існування таких правил не гальмує розвиток країн та не є перешкодою для її зовнішньоторговельних відносин.

Шуплик Ю. В.

«Фінанси і кредит», 4 курс,

Інститут бізнесу і фінансів

Подільський державний аграрно-технічний університет

Науковий керівник — асистент кафедри фінансів

і кредиту Дранус В.В.

НЕОБХІДНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

Рівень пенсійного забезпечення є показником економічного та соціального становища населення країни. В умовах переходу до ринкових відносин проблема ефективного пенсійного забезпечення стає однією з найгостріших. Подальше блокування пенсій-